

Opvoeding en gezinsleven in (Afro-)Surinaamse gezinnen

*Achtergronden, werking en invloeden van historisch gegroeide
patronen op ouders en kinderen*

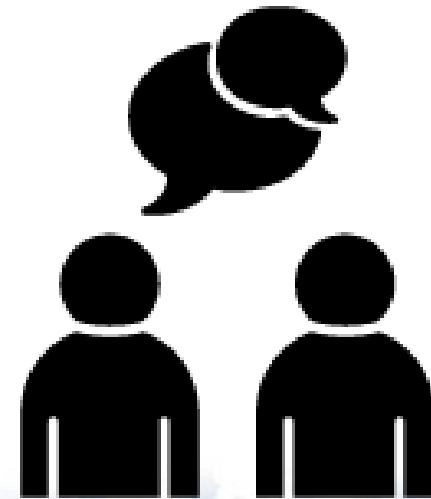
24 februari 2019

Kramati Ondro Bong, Amsterdam

Marjolijn Distelbrink

Het onderwerp van deze lezing

- Ontwikkelingen in de gezinssamenstelling
- Achtergronden daarvan
- Invloeden op vaders, moeders en kinderen
- Patronen te doorbreken?

Onderzoek gedaan naar

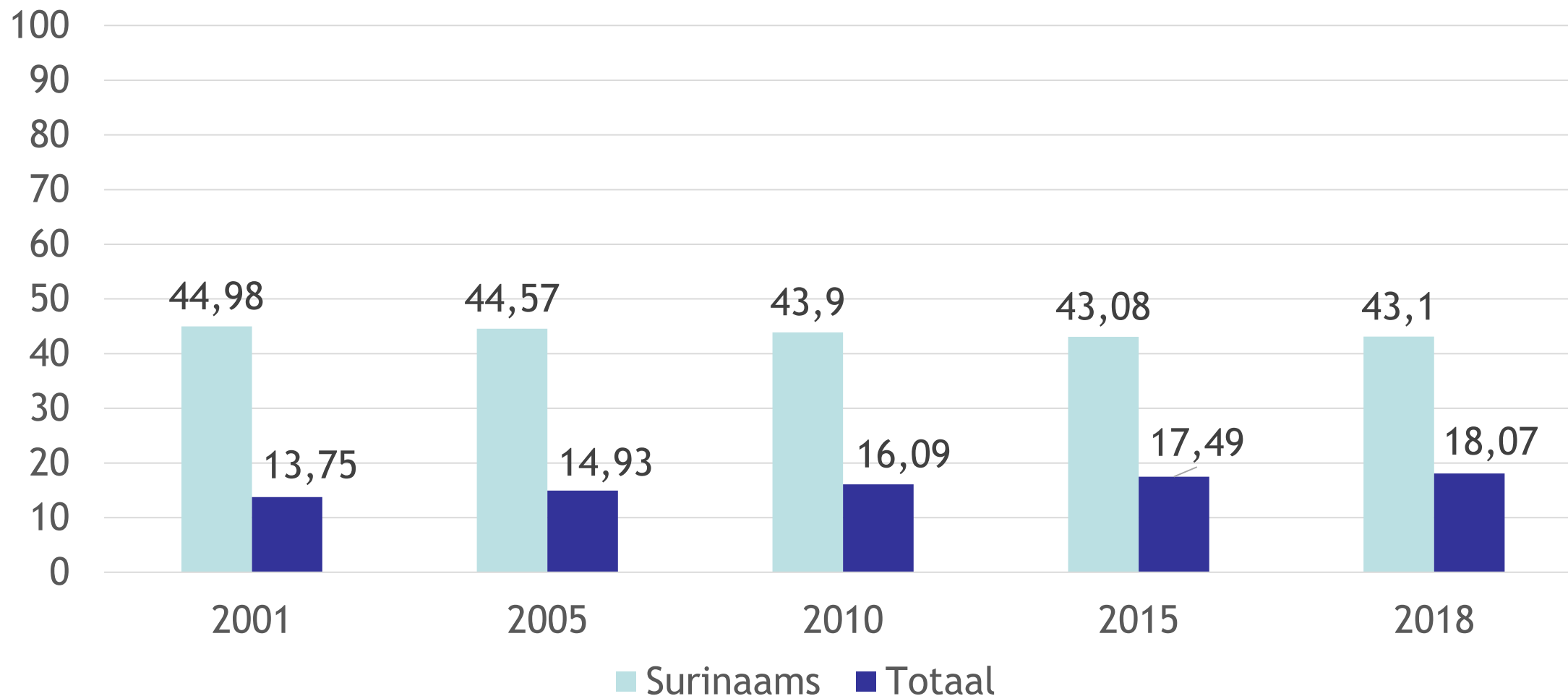
- Opvoeding en ontwikkeling Afro-Surinaamse gezinnen (2000)
- Afro-Surinaamse vaders (2005)
- Artikel Vaderschap is geen playstation (2011)

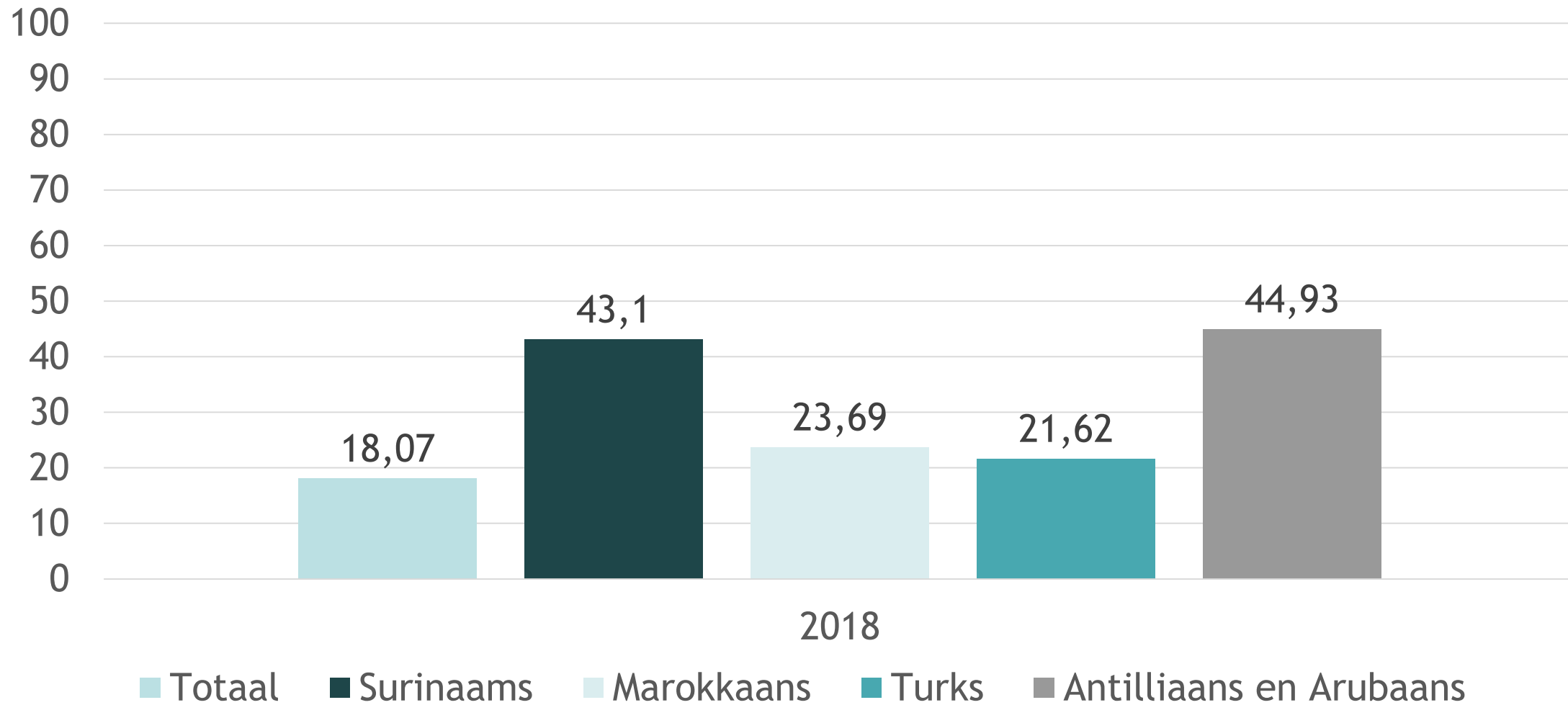
Gezinsstructuur

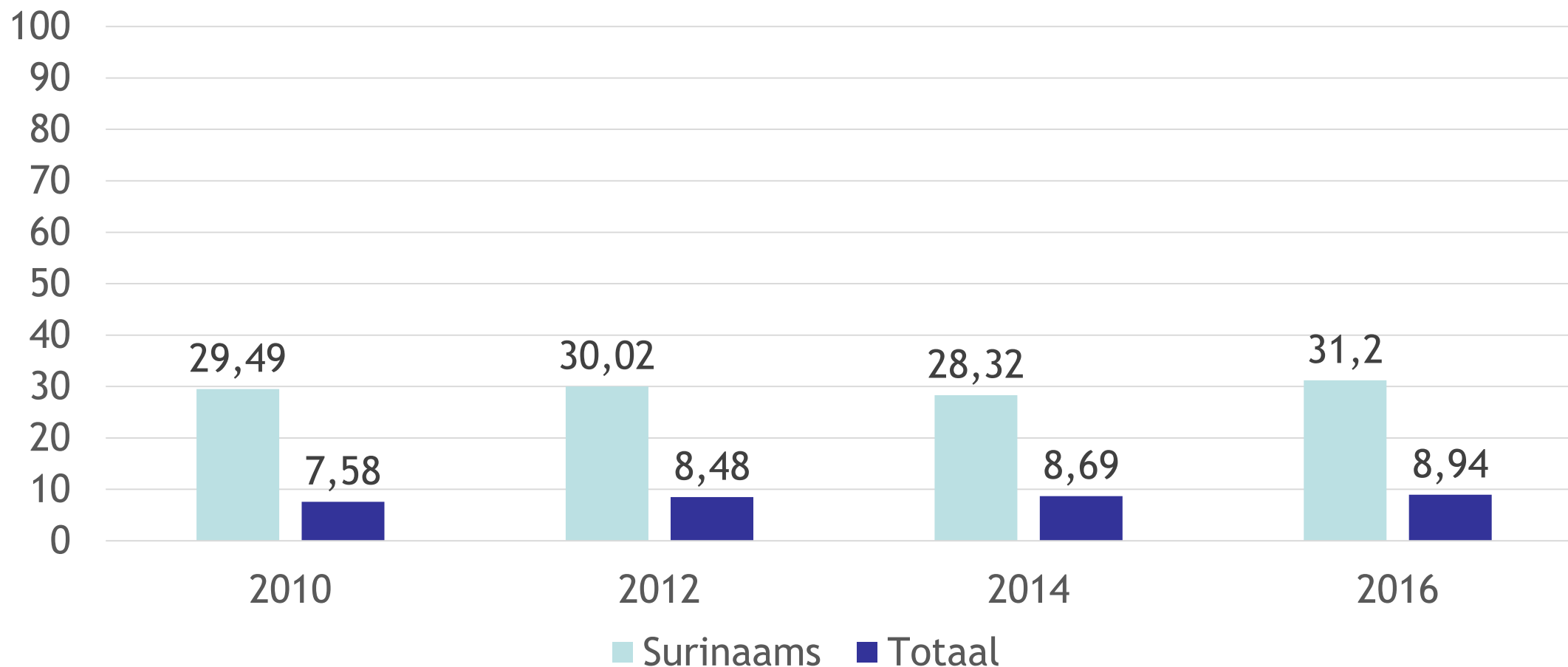
Ontwikkeling percentage eenoudergezinnen binnen de Surinaamse groepering en in Nederland

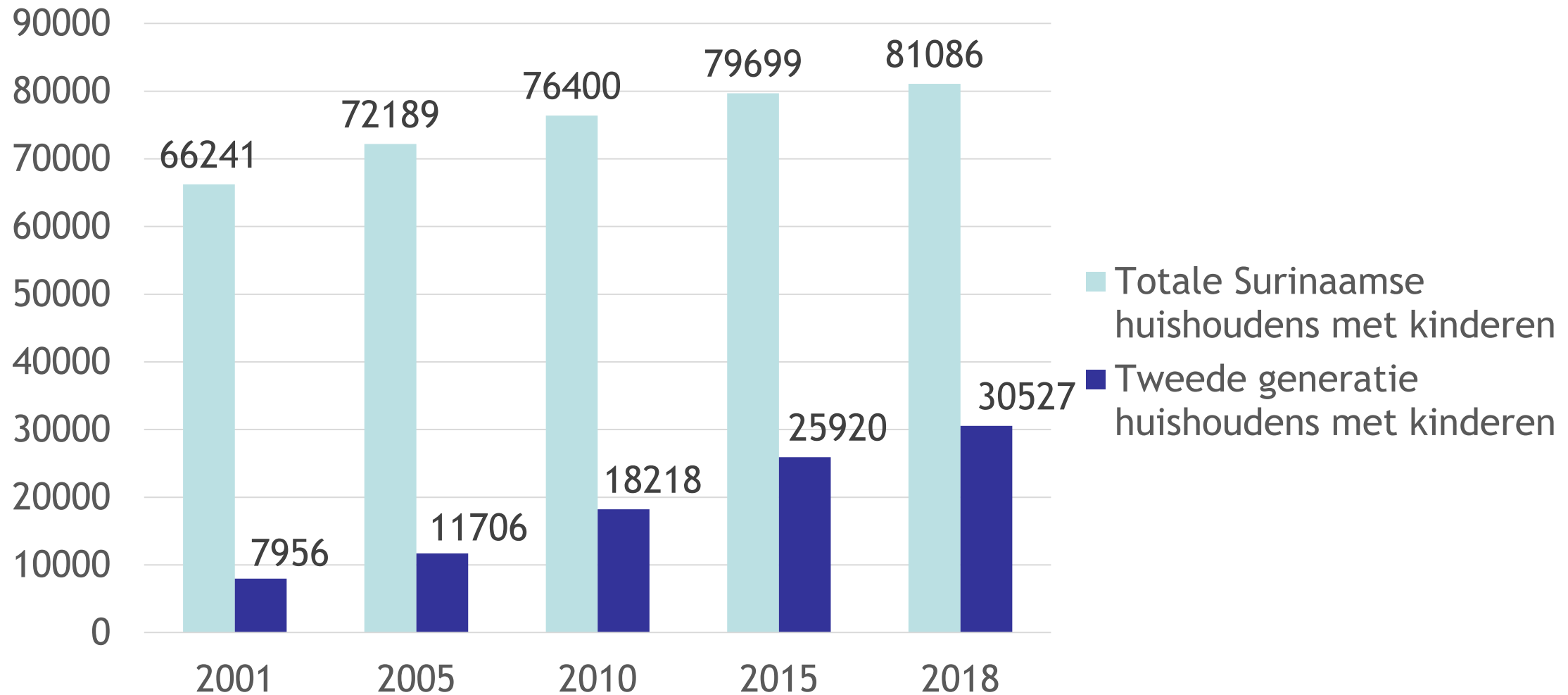
Percentage eenoudergezinnen van alle gezinnen, verschillende herkomstgroepen, 1 januari 2018

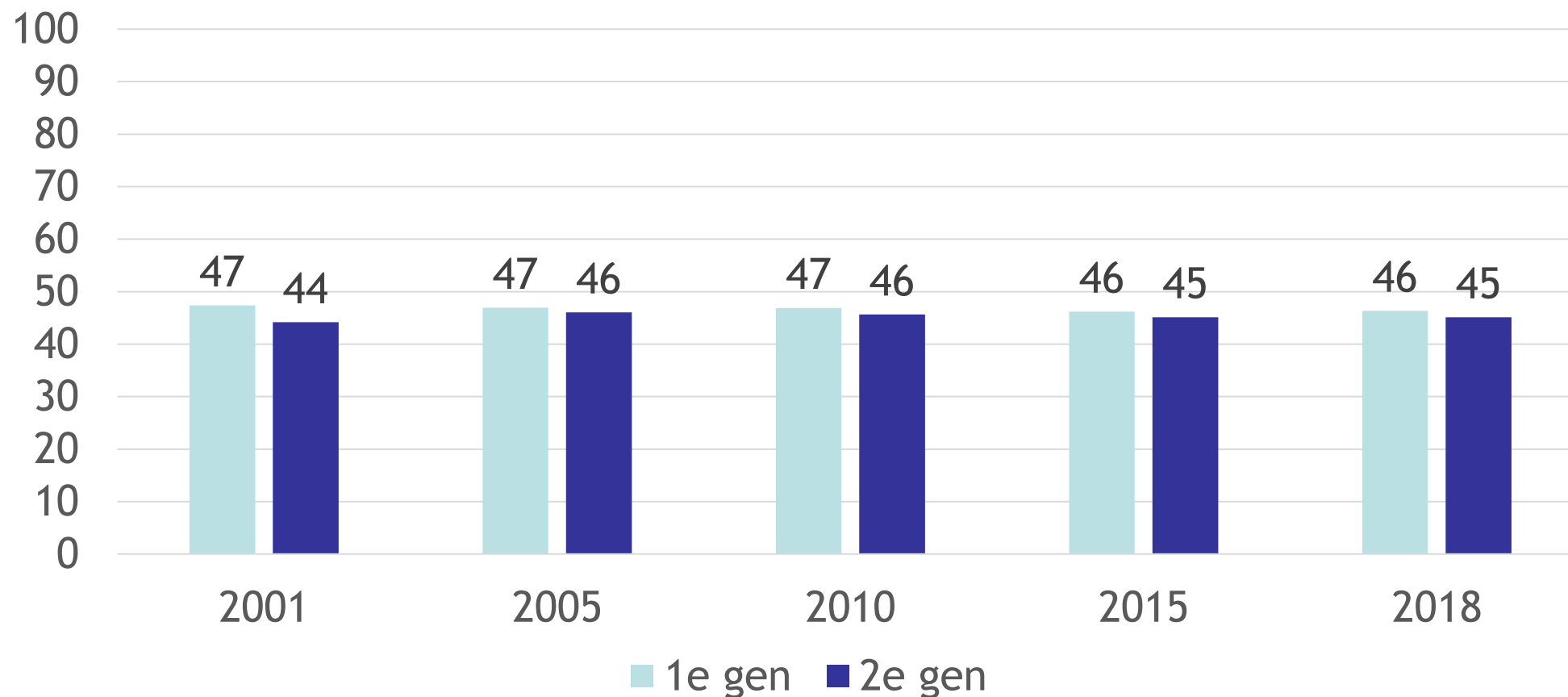
Kinderen geboren in een eenoudergezin als percentage van het totaal aantal geboren kinderen (Surinaamse kinderen en Nederland)

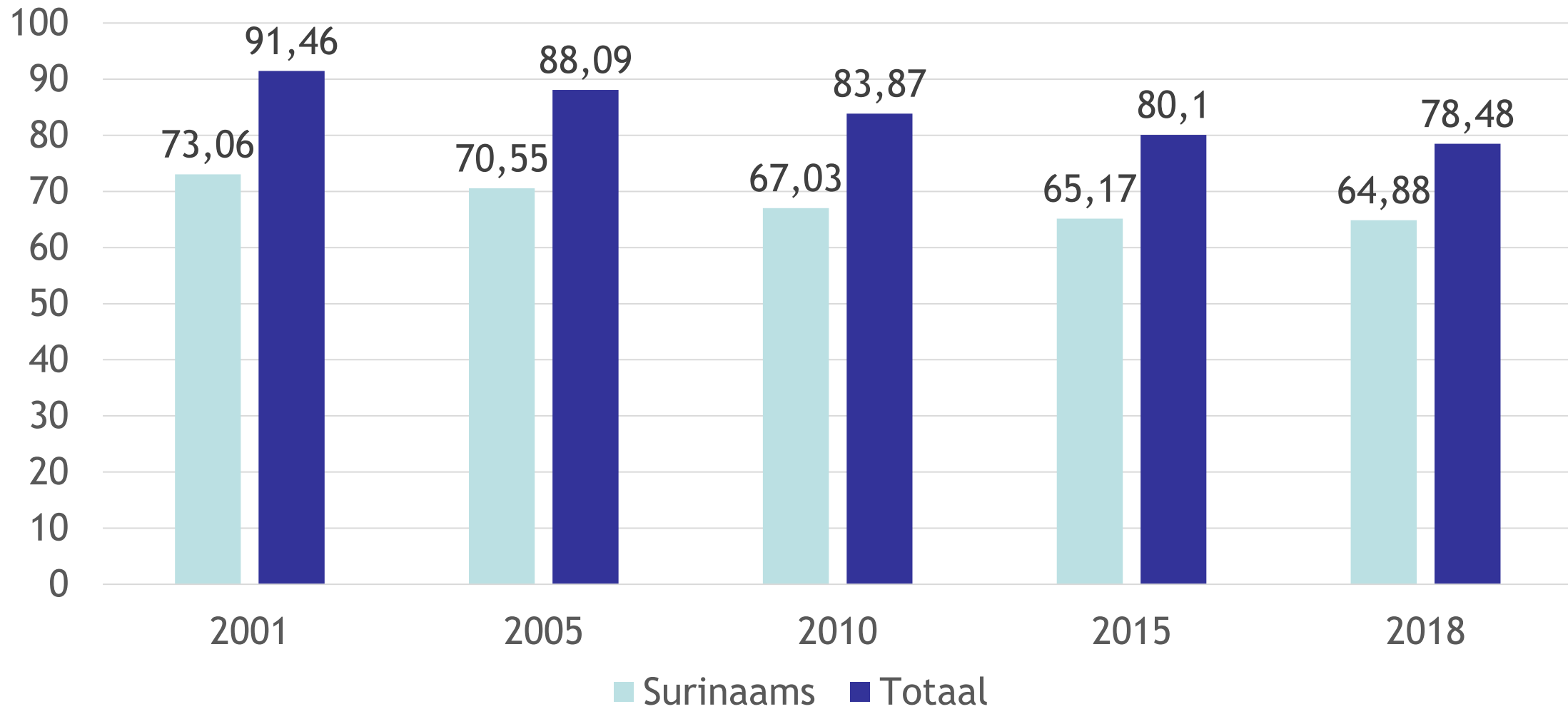
Aandeel tweede generatie huishoudens t.o.v. totale Surinaamse huishoudens met kinderen (in aantallen)

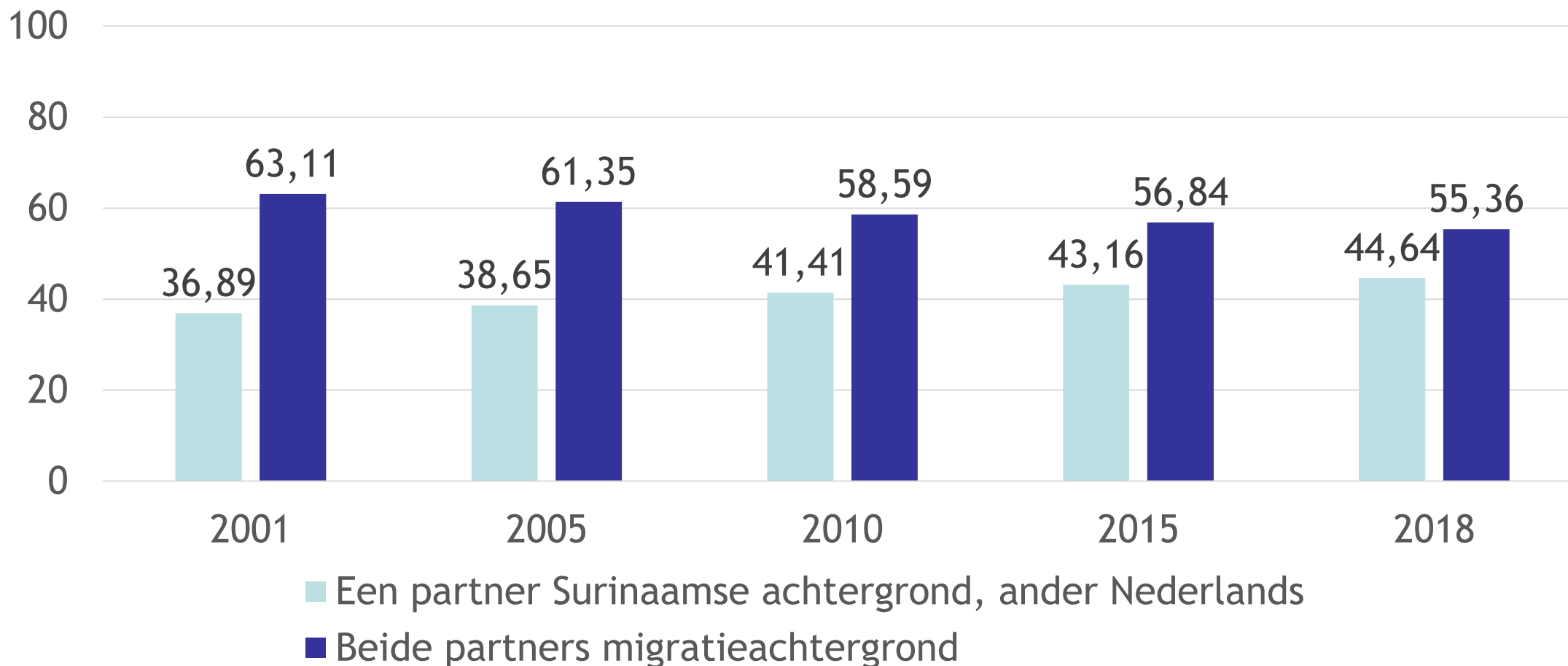
Percentage alleenstaande moeders onder Surinaamse moeders van de eerste resp. tweede generatie

Percentage gehuwden in tweeoudergezinnen, Surinaams en Nederland gemiddeld

Tweeouderhuishoudens met Nederlandse partner vs partner met (Surinaamse of andere) migratieachtergrond, tenminste 1 partner Surinaams

Variëteit binnen huishoudensvormen zien we hier niet...

- Co-ouderschap
- Stiefouderschap
- Driegeratie huishoudens
- Lat-relaties
- Verweduwing
- Etc..

Invloed eenoudergezin op kinderen

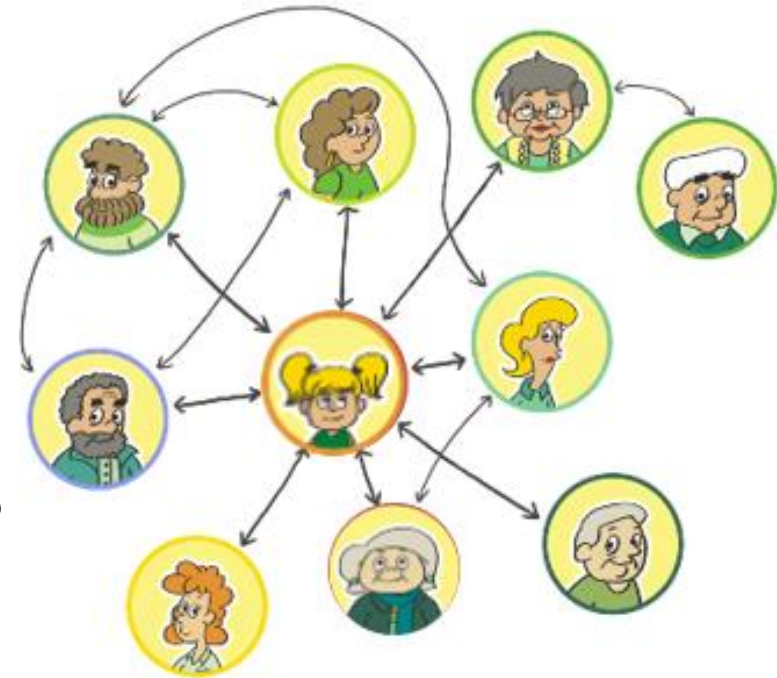
- Schoolprestaties, welbevinden en probleemgedrag (en lange termijn..)
- Loyaliteitsproblemen en stigmatisering
- Teleurstellingen of weinig contact met uitwonende vader
- Parentificatie
- Kinderen missen rolmodel

Effecten op moeders/gezinnen

- Stressbenadering (scheiding)
- Bronnenbenadering (o.a. armoede)
- Pedagogische tekorten
- Vooral in eerste twee jaar psychologische stress; grotere opvoedbelasting
- Conflicten tussen partners grootste boosdoener voor kinderen...

Netwerk is een belangrijke buffer

Achtergronden: Afro-Surinaamse moeders over alleenstaand ouderschap

‘M’n dochter zegt precies hetzelfde’.

‘Wat zij zegt, dat klopt.(..) Ik ben ook zo opgegroeid, en het is typisch, want als kind al, loop ik met het idee van: ik ga altijd, als ik ouder ben, ik heb m’n kinderen, ga ik zonder man leven’.

‘Naar de dames toe is het vaak zo dat er gezegd wordt van “Meisje, begin te studeren hoor, want je diploma is je man”.’

Achtergronden (Suriname)

- Afrikaanse gezinspatronen en grote belang bloedbanden
- Ontwrichting relaties/gezinnen door slavernij
- Erna: huwelijk gepromoot maar voor velen niet bereikbaar
- Onderzoek jaren 50/60: Westindische familiesysteem
- Vrouwennetwerken en familie (ook mannen) als basis; matrifocaliteit en patrimarginaliteit, seriële monogamie
- Moederschapsideologie

Achtergronden (Nederland)

- Na de migratie patronen voortgezet
- Meer individualisering, mogelijkheden voor alleenstaande moeders
- Emotionele en financiële onafhankelijkheid belangrijke waarde
- Ontwikkelingen bij mannen: meer betrokken (maar ook afstand)
- Vaker alleen en vaker vanaf begin alleen

Invloed op Afro-Surinaamse gezinsleven?

- Culturele hulpbronnen: eenouderschap is normaal/voorbeeld
- Onafhankelijkheid en moederschapsideologie
- Minder *scheidings*problematiek (al alleen)
- Sociale hulpbronnen: meer netwerken (ook mannen)
- Daardoor minder stress en gevolgen?

Ja en nee..

- Weinig verschil in opvoedbeleving en gedrag
- Weinig gevolgen voor kinderen

Maar..

- Wel minder positief welbevinden kinderen
- Zwaar met, maar ook zonder man in huis
- Steun van lat-partners (en soms ex-partners, kinderen)

Veel variatie tussen gezinnen

Tegenstrijdigheden

- Negatieve ervaringen en lage verwachtingen
- Partner grotere rol, tegelijkertijd ook buiten gehouden
- Meisjes voorbereid op opvoeden zonder man
- Tegelijkertijd hoop op leuke partner, alleen opvoeden niet ideaal
- Jongens vrijer gelaten, geen voorbeelden
- Voortzetting patronen jongens en meisjes
- Wel een probleem, maar ook moeilijk onderwerp
- Keuze voor autochtone partner uit teleurstelling?

Jongeren zelf over voorzetting patronen

‘Die vrouw kan gewoon zeggen van, ja, je ziet je kind niet meer’

‘Dat is doorsnee Surinaamse, .. (gegiechel). De meeste, van ja, gaan gelijk met je kind dreigen omdat dat je zwakke plek is. Dat weten ze gewoon.’

‘Maar je bent wel goed om geld te blijven geven gewoon.’

‘Ja maar ik zou dat nooit accepteren.’

*‘Weet je wat voor recht je hebt? Alimentatie!’
(gelach)*

Hoe patronen doorbreken?

Uitwisseling met elkaar

Moeders

- Rol van opvoeder en poortwachter
- Mannen toelaten, jongens opvoeden tot vader

Vaders

- Apart aanspreken
- Combineren met doen
- Belang positieve rolmodellen

En bij jongeren zelf?

- Voorlichting of gesprekken over relaties en ouderschap
- Jongens: positieve rolmodellen

Wat kan verder steunend zijn..

- Participatie alleenstaande moeders en armoedebeleid
- Opvoedsteun die aansluit bij moeders EN vaders
- Eigen kracht
- Mannenemancipatie
- Omgangsbegeleiding kinderen na scheiding

Gesprek met elkaar: wat speelt en wat is nodig?

- Hartelijk dank voor de aandacht!
- Deze presentatie is terug te vinden op www.ketja.r

